

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته مشاوره

عنوان :

رابطه سبک های والدگری با ابعاد هویت در بین دانش آموزان دبیرستانی

دختر و پسر شهرستان میناب

استاد راهنما:

دکتر لادن معین

استاد مشاور:

دکتر زهرا قادری

نگارش:

حیدر فردزاده

تابستان ۱۳۹۱

الله اعلم
بما نزلنا من
القرآن
وما كنا
بالغافلين

(صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A))

نام و نام خانوادگی دانشجو: حیدر فردزاده تاریخ: ۱۳۹۱/۶/۷ رشته: مشاوره

از پایان نامه خود با عنوان: رابطه سبک های والدگری با ابعاد هویت در بین دانش آموزان دبیرستانی دختر و پسر شهرستان میناب

با درجه عالی و نمره ۱۸/۹۰ دفاع نموده است.

امضاء اعضای هیات داوری	سمت	نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری
	دکتر لادن معین	۱- استاد راهنما:
	دکتر زهرا قادری	۲- استاد مشاور:
	دکتر عباس قلتاش	۳- استاد داور:
	دکتر صغری استوار	۴- استاد داور:
		مراتب فوق مورد تایید است
		مدیر/معاونت پژوهشی
		مهر و امضاء

چکیده

هدف اساسی پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک های والدگری با ابعاد هویت در بین دانش آموزان دبیرستانی دختر و پسر شهرستان میناب بوده است. روش تحقیق، توصیفی - همبستگی بوده و جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهرستان میناب که در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۹۱ مشغول به تحصیل بوده اند و به روش نمونه گیری خوشه ای تصادفی ۳۸۰ دانش آموز (۱۹۷ دانش آموز پسر، ۱۸۳ دانش آموز دختر) به عنوان نمونه از میان آن ها برگزیده شدند و به منظور آزمون فرضیه های تحقیق، پرسشنامه سبک والدگری (فرم فرزند) آلاباما و پرسشنامه تجدید نظر شده ابعاد هویت (ویرایش چهارم) بر روی آزمودنی ها به اجرا درآمد و از آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای تحلیل داده ها استفاده شد. یافته های حاصل از پژوهش نشان داد که بین سبک والدگری مثبت با هویت شخصی رابطه مستقیم و معنادار و بین سبک های تنبیه بدنی، اقتدار و نظارت با هویت شخصی رابطه معکوس و معنادار وجود دارد، بین سبک های والدگری مثبت و مشارکت پدر با هویت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد، بین سبک والدگری مثبت با هویت ارتباطی رابطه مستقیم و معنادار و بین سبک نظارت با هویت ارتباطی رابطه معکوس و معنادار وجود دارد و بین سبک های والدگری مثبت و مشارکت پدر با هویت جمعی رابطه معنادار وجود دارد و این که نتایج پژوهش نشان داد بین سبک های والدگری با ابعاد هویت رابطه معنادار وجود دارد.

کلیدواژه ها : سبک والدگری، ابعاد هویت، دانش آموزان.

سپاسگزاری

سپاس و ستایش خداوندیگانه را که آگاه به نهان و آشکاراست. خوشحال از اینم که کار تحقیقی خود را با نام خدای خالق عقل و اندیشه که حاکم بردل های بیناست آغاز نمودم و توانستم آنرا به پایان برسانم. در اینجا بر خود لازم می دانم که از زحمات استاد راهنما سرکار خانم دکتر لادن معین و استاد مشاور سرکار خانم دکتر زهرا قادری تشکر و قدردانی نمایم.

تقدیم

باران می بارید

نم نم آن برخاک سبزیار ، بوی وصال می داد

نه ، شاید همه اش رضای او بود و وصال تو

درس دفتر خاطره ها ، خاطراتت بارفقا

یادداشت هایت در تنهایی

تمامشان نوشتی با قلم تیر و جوهر خون

برسینه ی زخم زده ی لاله

لاله ها ، لاله شدید

قلم جوهر ندارد

وصفت بسی سخت

جرأت ندارم

نمی گویم ، نمی نویسم.....

این تحقیق رابه عموی شهیدم ، پدر و مادرم و همسر عزیزم تقدیم می نمایم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲	مقدمه
۳	بیان مسأله
۶	اهمیت و ضرورت تحقیق
۷	اهداف تحقیق
۸	تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها

فصل دوم: ادبیات و پیشینه ی تحقیق

۱۰	الف) مبانی نظری
۱۰	نوجوانی
۱۱	هویت
۱۲	رویکردهای هویت
۱۳	رویکرد ساختارنگر
۱۳	رویکرد فرایندنگر
۱۴	رویکرد محتوانگر
۱۵	ابعاد هویت
۱۵	هویت شخصی
۱۶	هویت اجتماعی
۱۹	هویت ارتباطی
۲۰	هویت جمعی
۲۱	سبک های والدگری
۲۲	سبک مستبدانه

۲۳	سبک مقتدر.....
۲۳	سبک سهل گیروبی اعتنا.....
۲۶	والدگری مثبت.....
۲۷	تنبیه بدنی.....
۲۸	نظارت ضعیف.....
۳۰	اعمال اقتدار.....
۳۱	آگاهی یا اطلاع از برنامه یکدیگر.....
۳۲	مشارکت پدر.....
۳۳	(ب) پیشینه ی تحقیق.....
۴۸	فرضیه های تحقیق.....
۴۸	جمع بندی پیشینه ی تحقیق.....

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۵۱	روش تحقیق..
۵۱	جامعه آماری..
۵۱	حجم نمونه و روش نمونه گیری...
۵۲	ابزار جمع آوری داده ها.....
۵۲	اعتبار و پایایی پرسشنامه سبک های والدگری آلاباما.....
۵۴	اعتبار و پایایی پرسشنامه ابعاد هویت.....
۵۶	اعتبار پرسشنامه تجدیدنظر شده ابعاد هویت.....
۵۷	پایایی پرسشنامه تجدیدنظر شده ابعاد هویت.....
۵۹	روش اجرای تحقیق.....
۵۹	روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها.....
۵۹	ملاحظات اخلاقی.....

فصل چهارم: یافته های تحقیق

۶۱	الف- داده های توصیفی.....
۶۱	ب- یافته های استنباطی.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۶۷.....	خلاصه تحقیق.....
۶۷.....	بحث و نتیجه گیری... ..
۷۱.....	دستاوردهای اصلی تحقیق... ..
۷۱.....	محدودیت های تحقیق.....
۷۲.....	پیشنهادهای تحقیق... ..
۷۳.....	منابع فارسی و لاتین.....

فهرست جداول

- جدول ۱-۳: فراوانی دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهرستان میناب ۵۱
- جدول ۲-۳: حجم نمونه مورد مطالعه با توجه به جنسیت ۵۱
- جدول ۳-۳: ضرایب همبستگی مربوط به روایی همگرایی و تمایز در خرده مقیاس های چندسؤالی پرسشنامه ۵۷
- جدول ۴-۳: ضرایب پایایی مربوط به خرده مقیاس های ابعاد هویت ۵۸
- جدول ۵-۳: بررسی مقیاس میانگین دوبار اجرای مختلف فرم ب با استفاده از آزمون t وابسته ۵۸
- جدول ۱-۴: بررسی میانگین وانحراف استاندارد سبک های والدگری ۶۱
- جدول ۲-۴: بررسی میانگین وانحراف استاندارد ابعاد هویت ۶۱
- جدول ۳-۴: همبستگی بین سبک های والدگری با هویت شخصی ۶۲
- جدول ۴-۴: همبستگی بین سبک های والدگری با هویت اجتماعی ۶۳
- جدول ۵-۴: همبستگی بین سبک های والدگری با هویت ارتباطی ۶۳
- جدول ۶-۴: همبستگی بین سبک های والدگری با هویت جمعی ۶۴
- جدول ۷-۴: ماتریس همبستگی بین ابعاد هویت با سبک های والدگری ۶۵

فهرست اشکال

شکل ۱-۲: شیوه های فرزندپروری شیفر (اقتباس از ماسن، ۱۳۷۷)..... ۲۵

فصل اول

طرح تحقیق

مقدمه

هویت مفهومی انتزاعی و مقوله ای پیچیده است که تشکیل آن نه به صورت بینشی ناگهانی ، بلکه طی فرایندی درطول عمر شکل می گیرد. تشدیدتفکرانتزاعی و آرمانگرایانه دردوران نوجوانی ، بستری برای هویت یابی است. جنبه های مختلف رشد اجتماعی و هیجانی ، همانند رابطه با والدین ، تعامل با همسالان و دوستی ها و ارزش های فرهنگی و قومی ، درتحول هویت نوجوانان نقش بسزایی دارد (سانتراک ، ۲۰۰۳ ، به نقل از نجارپوراستادی ، ۱۳۸۷). رشد هویت جریانی بسیارپیچیده و چند عاملی است. درواقع موضوع رشد و شکل گیری هویت دارای ابعادی مختلف و مرتبط می- باشد. بطور کلی محققان و نویسندگان براساس سه دیدگاه مختلف به موضوع تغییرات درسطح احساس فرد از هویت پرداخته اند.

اولین دیدگاه برخودپنداره و نحوه تحول درآن تأکیددارد. این دیدگاه به آرمان های فرد درموردخصایص و صفات خودتوجه می نماید. دیدگاه دیگر برموضوع عزت نفس یا خودانگاره تمرکزی کند. این دیدگاه به نحوه ارزشیابی و احساس فرد درمورد خود می پردازد. دیدگاه سوم به موضوع تغییرات درسطح احساس اشاره دارد. دراین دیدگاه مباحثی همانند من چه کسی هستم؟ من از کجاآمده ام و به کجاخواهم رفت مطرح می شود (سامانی ، ۱۳۸۵ ؛ به نقل ازروستا ، ۱۳۹۰). نوجوان بطورمداوم برای کسب هویت تلاش می کند. هویت نوجوان بابرداشت هایشان ازخود ، خصایصی که درنتیجه ی نیازها حاصل می شود. ارزش هایی که ازطرف دیگران دریافت می کنند و همانندسازی با دیگران ، حاصل می شود. به هراندازه ارزش هایی که ازطرف والدین ، همسالان و مربیان ابرازمیگردد ، همخوان و هماهنگ باشد ، شکل گیری هویت نوجوان بهترخواهد بود. هویت جنبه های مختلفی دارد و ازعوامل زیادی تأثیر می پذیرد. برخی ازروانشناسان ، هویت را مقابل مفهوم خودپنداره (مانند اریکسون) درنظرمی گیرند. درحالی که هویت ، ابعادمختلفی چون هویت اجتماعی ، انسانی و فردی دارد (نجارپوراستادی ، ۱۳۸۷). چیک و همکاران (۲۰۰۲ ، به نقل ازمجدیان ، ۱۳۸۷) ابعاد هویت را به صورت ، هویت شخصی ، اجتماعی ، ارتباطی و جمعی بیان می- کنند.

سبک های والدگری که به تعامل والد-فرزند مربوط می باشند و این تعامل بین آن ها ازدوران کودکی تا پایان نوجوانی درشکل گیری ابعاد هویتی آنان تأثیردارد. و ازآنجایی که خانواده اولین نهاد اجتماعی کردن و انتقال ارزش ها به فرزندان است و درتحقیقات مختلف تأثیرخانواده درشکل گیری هویت (بایرز و گوسنرز ، ۲۰۰۸ ؛ گرین و کمپل ، ۲۰۰۰ ؛ فایر و همکاران ، ۲۰۰۳ ؛ به نقل ازسیاح سیاری و همکاران ، ۱۳۸۹) تأیید شده است. این پژوهش به بررسی رابطه سبک های والدگری آلاباما (فرم فرزند) شامل : والدگری مثبت ، تنبیه بدنی ، نظارت ، اعمال اقتدار ، آگاهی یا

اطلاع از برنامه یکدیگر و مشارکت پدر با ابعاد هویت (هویت فردی ، اجتماعی ، ارتباطی و جمعی) می پردازد.

بیان مسأله

نوجوانی دوره ای از زندگی است که در آن تغییرات بسیاری در فرآیندهای زیستی ، شناختی ، روانی و اجتماعی به وقوع می پیوندد و تمایل برای برقراری روابط صمیمانه و خودافشایی افزایش می یابد.

اریکسون^۱ (۱۹۶۸ ؛ به نقل از هاشمی و جوکار ، ۱۳۸۹) هویت را یک مفهوم سازمان یافته از « خود » می داند که از ارزش ها ، باورها و اهدافی که فرد بدان پایبند است تشکیل شده است. او کارکرد هویت را ایجاد هماهنگی میان پنداراز خود به عنوان یک فرد بی نظیر و دارای ثبات و تصور دیگران از خود می داند به عبارتی به عقیده اریکسون هویت ایجادتبادل میان خود و دیگران است.

سازه هویت اجزاء متعددی دارد و در زمینه هویت رویکردهای متعددی با توجه به اهمیت دادن به عناصر و اجزاء مختلف آن صورت گرفته است که می توان از رویکردهای ساختار نگر یعنی وضعیت- های هویتی مارسیا^۲ ، محتوا نگر نظریه هویت اجتماعی تاجفل^۳ و نظریه « بین فرهنگی خود » تریاندیس^۴ (۱۹۸۹) ، مارکوس^۵ و کیتایاما^۶ (۱۹۹۱) و فرآیندنگر (نظریه سبک های پردازش هویت بروزنسکی^۷) نام برد. در رویکرد ساختارنگر تأکید بیشتر بر وضعیت های هویتی می باشد که در آن مارسیا چهار وضعیت هویت موفق^۸ ، تعلیقی^۹ ، زود هنگام^{۱۰} و گسیخته^{۱۱} را شناسایی و مطرح نموده است. در رویکرد محتوا نگر ، تأکید بر روابط بین فردی و تأثیرات فرهنگی بر « خود » و اهمیت دادن به نقش دیگران در « خود- تعریفی » است. در رویکرد فرآیند نگر ، تأکید بر فرآیند شکل گیری هویت و چگونگی دریافت اطلاعات و پردازش اطلاعات مربوط به هویت می باشد. این سبک های پردازش شناختی- اجتماعی هویت ، عبارتند از : سبک اطلاعاتی^{۱۲} ، سبک هنجاری^{۱۳} و سبک سردرگم- اجتنابی^{۱۴} (به نقل از هاشمی و جوکار ، ۱۳۸۹ ، ص ۶۰). چیک^۱ و همکاران (۲۰۰۲ ، به

¹ - Erikson.E

² - Marcia

³ - Tajfel

⁴ - Triandis

⁵ - Markus

⁶ - Kitayama

⁷ - Berzonsky

⁸ - achievement

⁹ - mortarium

¹⁰ - focloure

¹¹ - diffusion

¹² - informative style

¹³ - normative style

¹⁴ - diffused- avoidance style

نقل از مجدیان ، ۱۳۸۷) ابعاد هویت^۲ را به صورت هویت شخصی^۳ ، هویت اجتماعی^۴ ، هویت ارتباطی^۵ ، هویت جمعی^۶ بیان می کنند.

خانواده نخستین پایگاه رشد و تربیت و شکل دهنده هویت فرد است. ارائه الگوهای مناسب رفتاری از سوی پدر و مادر روند هویت یابی نوجوان را تسریع می کند (نصیری و همکاران ، ۱۳۸۹). کانگ^۷ و همکاران (۲۰۰۰) در پژوهش خود بیان کردند هر چه عملکرد خانواده مطلوب تر باشد ، حس نوجوان در هویت خود قوی تر است (به نقل از نجفی و همکاران ، ۱۳۸۵). به اعتقاد دارلینگ و استنبرگ^۸ (۱۹۹۳) سبک های والدگری ، منظومه ای از نگرش ها در مورد کودک ، نحوه برقراری ارتباط با کودک ، روش نگه داری کودک و جو عاطفی حاکم بر فضای رفتاری والدین است (به نقل از سامانی و همکاران ، ۱۳۸۹). مطالعات انجام گرفته در مورد سبک های والدینی مربوط به کارهای کلاسیک بامریند^۹ (۱۹۷۱) است که مکوبی و مارتین^{۱۰} (۱۹۸۳) این مدل را بازنگاری کردند. طبق نظریه بامریند (۱۹۷۱) والدین می توانند براساس دو مشخصه توقع^{۱۱} و پاسخ دهی^{۱۲} طبقه بندی شوند. توقع به این اشاره دارد که والدین انتظار رفتارهای پخته دارند ، بنابراین کنترل و نظارت می کنند و پاسخ دهی اشاره می کند به این که والدین گرمی عاطفی و پذیرش نشان می دهند و خود را درگیر کارهای کودکان می کنند براساس این دو مشخصه بامریند (۱۹۷۱) سه سبک والدینی را معرفی کرد : مستبد^{۱۳} ، مقتدر^{۱۴} و آسان گیر^{۱۵} ، بعدها مکوبی و مارتین (۱۹۸۳) سبک بی اعتنا^{۱۶} را اضافه کردند (به نقل از زینالی و همکاران ، ۱۳۸۹). میسالدین^{۱۷} (۱۹۶۳) ، به نقل از قمری ، ۱۳۸۸) براساس کارهای بالینی خود با کودکان و والدین آنها هفت دسته از سبک های فرزند پروری نادرست والدین و الگوهای پاسخ دهی سازش نا یافته کودکان را به تبع آنها تلخیص کرده است. این هفت مقوله عبارتند از : والدین تنبیه گر ، والدین طرد کننده ، والدین سخت گیر ، والدین سهل گیر ، والدین مطیع ، والدین ستیزه جو و والدین کمال گرا.

1 - Cheek, J.M

2 - aspects of identity

3 - personal identity

4 - social identity

5 - relation identity

6 - collective identity

7 - Kang, J

8 - Darling, N., & Steinberg, L.

9 - Baumrind

10 - Mc coby & Martin

11 - demandingness

12 - esponsiveness

13 - authoritarian

14 - authoritative

15 - permissive

16 - neglectfull style

17 - Missildine

فریک^۱ (۱۹۹۱، به نقل از سامانی و همکاران ، ۱۳۸۹) از جمله محققانی است که در تعریف سبک والدگری هم به ابعاد مثبت و هم به ابعاد منفی آن توجه نموده است. این محقق در برخورد با مفهوم والدگری به موضوعاتی مانند والدگری مثبت^۲ ، تنبیه بدنی^۳ ، نظارت ضعیف^۴ ، اعمال اقتدار^۵ ، آگاهی از برنامه یکدیگر^۶ و مشارکت پدر^۷ (سامانی و همکاران ، ۱۳۸۹) اشاره دارد. تحقیقات بسیاری در رابطه با سبک های والدگری و شکل گیری هویت صورت گرفته و تأثیر خانواده بر شکل گیری هویت را تأیید کرده اند. بوشان^۸ (۱۹۹۳ ، به نقل از نجفی و همکاران ، ۱۳۸۵) در پژوهش خود دریافت که بین کارایی خانواده و هویت رابطه وجود دارد وی خانواده را محیط مهمی برای رشد نوجوان می داند.

نتایج پژوهش محمدی و لطیفیان (۱۳۸۷) با عنوان « بررسی قدرت پیش بینی کنندگی ابعاد هویتی فرزندان از طریق ابعاد فرزند پروری والدین در میان دانشجویان دانشگاه شیراز » نشان داد که بعد گرمی و سردی از قدرت پیش بینی کنندگی مثبت و معناداری برای بعد تعهد داشت در حالی که بعد آزادی کنترل چنین قدرتی نداشت. ابعاد فرزند پروری والدین قدرت پیش بینی کنندگی معناداری برای بعد جستجوگری نداشته و نتایج نشان داد که بعد گرمی- سردی به تفکیک جنسیت برای هر دو جنس قدرت پیش بینی کنندگی مثبت و معناداری برای بعد تعهد داشته است. پژوهش حسینی (۱۳۸۰) نشان داد که بین عزت نفس و بعد سردی و گرمی خانواده همبستگی مثبت معناداری وجود دارد این همبستگی در گروه پسران تأیید شد ولی در دختران تأیید نشد. برجعلی در سال ۱۳۷۹ حسب یافته های پژوهشی خود بر این باور است که ساختار حاکم بر خانواده در شکل گیری هویت انسان دخیل است (به نقل از نجفی و همکاران ، ۱۳۸۵). آزادی مرز-آبادی (۱۳۸۷) در پژوهش خود بیان نموده است که بین نظام ارزشی نوجوانان و ارزش های خانوادگی ، مذهبی ، رسانه ای و ملی ارتباط معنادار وجود دارد. جورج^۹ در سال ۱۹۹۷ به این نتیجه رسید که سلامت و عملکرد خانواده ، رشد هویت را باعث می شود و عامل مهمی در هویت یابی نوجوان محسوب می شود (به نقل از نجفی و همکاران ، ۱۳۸۵). ماس و انگلر^{۱۰} به این نتیجه دست یافتند که اگر کودکان بدون ارتباط با خانواده رشد کنند و یا احساس نزدیکی

1 - Frick, P.J

2 .positive parenting

3 .physical punishment

4 .poor monitoring

5 .authority

6 .parents awareness

7 .paternal participation

8 - Bhushan

9 - George.D

10 - Maas & Engler

با خانواده نداشته باشند ، مشکلات بیش از حد معمول درارتباط با هویت خواهند داشت (به نقل از نوروزی ، ۱۳۸۰).

در پژوهش تاک و وینگ چان و آنیتاکو^۱ مشخص شد که سبک والدگری به ساختار خانواده نه طبقه اجتماعی مربوط است و بین سبک والدگری و دامنه ای وسیع از وضعیت های جوانی شامل : بهزیستی- روانی ، عزت نفس ، سلامت روانی و رفتارریسک پذیر ، نتایج مدرسه و پذیرش رابطه قوی وجود دارد. از آنجا که به نظر می رسد سبک های والدگری نقش مهمی در ایجاد و شکل گیری ابعاد هویت نوجوان دارد و می توان از سبک های تربیتی والدین از والدگری مثبت ، تنبیه بدنی ، مشارکت پدر ، اطلاع یا آگاهی از برنامه یکدیگر ، اعمال اقتدار و نظارت ضعیف به عنوان نوعی شیوه های والدگری در شناخت ابعاد هویت نوجوانان استفاده کرد ، انجام چنین پژوهشی ، یک ضرورت اساسی به شمار می آید. همچنین بررسی ها نشان دادند در هیچ پژوهشی به مطالعه مقایسه سبک های والدگری با ابعاد هویت پرداخته نشده است. این پژوهش در نظر دارد رابطه این دو متغیر را بررسی نماید. بنابراین مسأله مورد پژوهشی این است که آیا بین سبک های والدگری با ابعاد هویت رابطه معناداری وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

مسئله اساسی و اصلی برای نوجوانان پاسخ به این که « من کیستم؟ » یا شناختن خودشان که همان کسب هویت است. لطف آبادی (۱۳۸۱) بر این باور است که نوجوانی یک دوره انتقالی از وابستگی کودکی به استقلال و مسئولیت پذیری جوانی و بزرگسالی است . در این دوره نوجوان با دو مسأله اساسی درگیر است : بازنگری و بازسازی ارتباط با والدین ، بزرگسالان و جامعه و بازشناسی و بازسازی خود به عنوان یک فرد مستقل. زیرا نوجوانان در این دوره نیاز شدید به استقلال و دنبال کسب هویت هستند. از نظر اریکسون (۱۹۶۸ ، به نقل از ازبیری مقدم و همکاران ، ۱۳۸۸) هویت عبارت است از افتراق و تمییزی که فرد بین خود و دیگران می گذارد. از دید او هویت یک سازه روانی اجتماعی است که شامل طرز فکر ، عقاید فرد و نحوه ارتباط او با دیگران می شود.

خانواده نخستین پایگاهی است که پیوند بین کودک و محیط اطراف او را به وجود می آورد. شیوه های فرزند پروری به عنوان مجموعه ای از رفتارها که تعاملات والد- کودک را در طول دامنه گسترده ای از موقعیت ها توصیف می کند و فرض شده است که یک جو تعاملی اثرگذار را بوجود می آورد (رضایی و خداخواه ، ۱۳۸۸). خانواده اولین پایه گذار شخصیت ، ارزش ها و معیارهای فکری کودکان است که نقش مهمی در تعیین سرنوشت و سبک زندگی فرد دارد. تأثیر خانواده به عنوان نخستین و مؤثرترین واحد اجتماعی بر فرزندان ، امری بدیهی و مشخص است. نظام تربیتی خانواده و یا به تعبیر

^۱-Tak wing chan and Anitakoo

دیگر روش های فرزندپروری والدین ، یکی از عوامل مهم در شکل گیری شخصیت کودک است (سیاح سیاری و همکاران ، ۱۳۸۹).

در شکل گیری ابعاد هویت از نوع فردی ، اجتماعی ، ارتباطی و جمعی اولین کسانی که نقش مهم و کلیدی دارند پدر و مادر و شیوه های تربیتی آنان نسبت به نوجوان هستند. درست همانطور که خانواده ها باهم تفاوت دارند ، الگوهای والدگری نیز مختلف اند (مک نالی ^۱ ، ایزنبرگ ^۲ و هاریس ^۳ ، ۱۹۹۱ ؛ به نقل از فیلیپ رایس ، ۲۰۰۱ ؛ ترجمه فروغان ، ۱۳۸۸ ، ص ۲۴۱). این الگوها تا حدودی بازتاب ارزش های والدین هستند (لوستر ^۴ ، رودز ^۵ و هاس ^۶ ، ۱۹۸۹ ؛ سیمونز ^۷ و همکاران ، ص ۱۶۳ ؛ به نقل از فیلیپ رایس ، ۲۰۰۱ ؛ ترجمه فروغان ، ۱۳۸۸ ، ص ۲۴۲). فرآیند رشد هویت را باید هم فردی و هم بازتابی از محیط بزرگتر فرهنگی تلقی کرد و خصوصاً آگاهی و دانستن والدین و حتی مسئولین تعلیم و تربیت از این که در این عصر ، روز به روز معضلات و مشکلات هویتی نوجوانان بیشتر می شود و این که با نوجوان با کدام شیوه رفتار کنند تا نیازهای آنان برطرف شود و هویت فردی ، اجتماعی ، ارتباطی و جمعی سالم کسب کنند انجام چنین پژوهشی ضروری است. بنابراین پژوهش حاضر به رابطه سبک های والدگری با ابعاد هویت در بین دانش آموزان دبیرستانی می پردازد.

اهداف تحقیق

بطور کلی هر تحقیق به دنبال اهداف خاصی است که انجام کلی مراحل تحقیق در جهت رسیدن به آن اهداف می باشد در این تحقیق در صدد رسیدن به اهداف زیر می باشد.

هدف کلی

بررسی رابطه سبک های والدگری با ابعاد هویت در بین دانش آموزان دبیرستانی.

اهداف جزئی

- ۱ - بررسی رابطه سبک های والدگری با هویت شخصی در بین دانش آموزان دبیرستانی.
- ۲ - بررسی رابطه سبک های والدگری با هویت اجتماعی در بین دانش آموزان دبیرستانی.
- ۳ - بررسی رابطه سبک های والدگری با هویت ارتباطی در بین دانش آموزان دبیرستانی.

^۱ - Mc nally

^۲ - Eisenberg

^۳ - Harris

^۴ - Luster

^۵ - Rhoads

^۶ - Haas

^۷ - Simons

۴ - بررسی رابطه سبک های والدگری با هویت جمعی در بین دانش آموزان دبیرستانی.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

تعریف مفهومی ابعاد هویت

به اجزاء متعدد هویت که فرد برداشت یا تعریفی از خود، خود در ارتباط با دیگران، اجتماع، گروه، دوستان، آشنایان و اقوام دارد (هاشمی و جوکار، ۱۳۸۹). در این پژوهش منظور از ابعاد هویت، ابعادی از جمله، هویت شخصی یا فردی، هویت اجتماعی، هویت جمعی می باشند.

تعریف مفهومی سبک های والدگری

به شیوه های رفتاری گفته می شود که والدین در تربیت فرزندان خود بکار می برند در این پژوهش منظور از سبک های والدگری به شیوه های رفتاری از جمله، والدگری مثبت، تنبیه بدنی، مشارکت پدر، اطلاع یا آگاهی از برنامه یکدیگر، اعمال اقتدار و نظارت ضعیف می باشد.

تعریف عملیاتی ابعاد هویت

نمره ای است که فرد از پرسشنامه تجدیدنظرشده ابعاد هویت، ویرایش چهارم کسب می کند. هر یک از مقیاس ها از مجموع نمرات یک (۱) تا پنج (۵) که شامل: برایم مهم نیست = ۱، کمی برایم مهم است = ۲، تا حدودی برایم مهم است = ۳، برایم خیلی مهم است = ۴ و فوق العاده برایم مهم است = ۵، بدست می آید.

تعریف عملیاتی سبک های والدگری

نمره ای است که فرد از پرسشنامه سبک های والدگری آلاباما (فرم فرزند) کسب می کند که دارای شش (۶) بخش: والدگری مثبت، تنبیه بدنی، مشارکت پدر، اطلاع یا آگاهی از برنامه یکدیگر، اعمال اقتدار و نظارت ضعیف است. حداقل و حداکثر نمرات خرده مقیاس ها یک (۱) و پنج (۵) است و برای محاسبه نمره هر خرده مقیاس، نمره سؤالات با هم جمع و بر تعداد آنها تقسیم می شود.

فصل دوم

ادبیات و پیشینه ی تحقیق